

FIȘA DISCIPLINEI
Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia
1.2. Facultatea	FACULTATEA DE ISTORIE, LITERE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
1.3. Departamentul	Istorie, Arheologie și Patrimoniu
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Masterat
1.6. Programul de studii/calificari COR/grupă de bază ESCO*	Identități regionale în Europa central-răsăriteană istoric (COR 263302), istoriograf (COR 263303), asistent de cercetare în istorie (COR 263308). Cod ESCO: (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations) (https://www.anc.edu.ro/competente/): 2633 - Filozofi, istorici și specialiști în științe politice; 2422 - Specialiști în domeniul politicilor administrative / Acces în ciclul de doctorat (Istorie).

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Semantică istorică în Transilvania			2.2. Cod disciplină		MIR 1104				
2.3. Titularul activității de curs			Conf.univ.dr. LAURA STANCIU								
2.4. Titularul activității de seminar			Conf.univ.dr. LAURA STANCIU								
2.5. Anul de studiu		I	2.6. Semestrul		I	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)		E	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)		O

3. Timpul total estimat

3.1. Numar ore pe saptamana	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					28
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					28
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					
Tutoriat					
Examinări					2
Alte activități: participarea la conferințe, proiecte de cercetare					

3.7 Total ore studiu individual	56
3.8 Total ore din planul de învățământ	44
3.9 Total ore pe semestru	100
3.10 Numărul de credite	4

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Identitate regională-identitate națională în Transilvania iluministă.
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	

6. Competențe specifice acumulate

Competențe/rezultate ale învățării specifice programului de studii –	C9. Conceptualizare teoretică și sinteză interdisciplinară. Formulează concepte teoretice și modele interpretative pentru înțelegerea identităților și a proceselor istorice complexe.
Competențe/rezultate ale învățării specifice domeniului și ramurii de știință– prevăzute în standardele ARACIS în vigoare	
Competențe transversale	

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Utilizarea cunoștințelor de specialitate pentru explicarea și interpretarea unor situații noi, în contexte mai largi asociate domeniului; Utilizarea integrată a aparatului conceptual și metodologic, în condiții de informare incompletă, pentru a rezolva probleme teoretice și practice noi.
7.2 Obiectivele specifice	Executarea unor sarcini profesionale complexe, în condiții de autonomie și de independență profesională. Integrarea conceptelor istorice românești abordate în contextul mai larg al istoriei conceptuale universale.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Discurs istoric și analiză semantică: introducere C1. Bibliografie; 1.1. Tematizarea disciplinei.	Prelegere Problematizare Clarificări conceptuale Notițe de curs în format digital.	2
2. Discurs istoric și analiză semantică. Direcții fundamentale C2. Nașterea semanticii; instrumentul de bază: <i>cîmpul semantic</i> ; organizarea vocabularului	Prelegere Problematizare Clarificări conceptuale	2
3. Despre text. C3. Tipologia textelor. Textul ca „scriere”.	Prelegere Problematizare Notițe de curs în format digital.	2
4. C4. Textul ca „ocurență comunicativă”; Textul ca „practică semnificativă”.	Prelegere Problematizare Clarificări conceptuale	2
5. Despre context. C5. Noțiunea de <i>context</i> . Tipuri de context.	Prelegere Problematizare Notițe de curs în format digital	2
6. Contextele secundare: studii de caz; analize aplicate.	Prelegere Problematizare Clarificări și analize	2
7. Despre hermeneutica textului. C7. Ce este un text? Competență discursivă, formațiune textuală. Definiții. Accepțiuni. Clarificări: Concept, termen, cuvânt.	Problematizare Notițe de curs în format digital Bibliografie cu acces	2

	digital Recapitulare	
8. Elemente interne și elemente externe ale limbii; C8. Termenul. Nivele de analiză a termenului; Cuvintele din perspectiva analizei discursului.	Prelegere Problematizare Clarificări și analize	2
9. Discursul și analiza lui în cercetarea istorică. C9. Discursul și formulele sale; Evoluția analizei discursului în cercetarea istorică.	Prelegere Problematizare Notițe de curs în format digital Bibliografie cu acces digital.	2
10. Discursul ideologic și funcțiile limbajului; C10. Analiza discursului și discursul politic. Studii de caz.	Sistematizare Problematizare Clarificări și analize	2
11. Tipuri de analiză a discursului în cercetarea istorică. C11. Abordări tradiționale în cercetarea istorică; Actorii discursului [istoric]: autorul și lectorul.	Prelegere Fixarea cunoștințelor (conversație, recapitulare)	2
12. Despre înțelegerea discursului istoric; C12. Modelul oferit de istoriografia franceză: Revoluția de la 1789; Semantica istorică și istoria conceptuală.	Prelegere Problematizare Clarificări și analize	2
13. Despre subtext: sens și semnificație în limbajul discursului istoric transilvănean (sec. XVIII-XIX). Limitele interpretării. Concepție și metodă. Semantica istorică și istoria conceptuală	Prelegere Problematizare Sistematizare	2
14. Interdisciplinaritatea istoriei, filologiei, teologiei în analiza discursului transilvănean (sec. XVIII-XIX). C14. Concluziile cursului. Perspective.	Problematizare Sistematizare Recapitulare	2

Bibliografie:

Babeți, Adriana, Vasiliu, Delia Șepeșianu [Introducere, antologie și traducere] *Pentru o teorie a textului*. Antologie "Tel Quel" (1960-1971), București, Editura Univers, 1980.

Babeți, Adriana, *Bătăliile pierdute. Dimitrie Cantemir - strategii de lectură*, Timișoara, Editura Amarcord, 1998.

Bochmann, Klaus, *Limba română: istorie, variante, conflicte. O privire din afară*, Chișinău, Editura Cartdidact, 2004.

Bréal, Michel, *Essai de sémantique: science des significations*, Paris, 1891, apud Oswald Ducrot, Jean-Marie Schaeffer, *Noul Dicționar enciclopedic al științelor limbajului*, București, Editura Babel, 1996.

Foucault, Michel, *Cuvintele și lucrurile. O arheologie a științelor umane*. Traducere de Bogdan Ghiu și Mircea Vasilescu. Studiu introductiv de Mircea Martin. Glosar de Bogdan Ghiu, București, Editura Univers, 1996.

Idem, *Ordinea discursului. Un discurs despre discurs*. Traducere de Ciprian Tudor, [Iași], 1998.

Koselleck, Reinhart, *Conceptele și istoriile lor. Semantica și pragmatica limbajului social-politic*, București, Art, 2009.

Lemny, Ștefan, *Originea și cristalizarea ideii de patrie și cultura română*, București, 1986.

Marga, Delia, *Introducere în analiza discursului cu referințe la istorie și sfera publică*, Cluj Napoca, Editura Efes, 2003.

Eadem, *Repere în analiza discursului politic*, Cluj Napoca, Editura Efes, 2004.

Marino, Adrian, *Biografia ideii de literatură*, vol II *Secolul Luminilor, Secolul 19*, Cluj Napoca, Editura Dacia, 1992.

Mitu, Sorin, *Reconstrucția ideologică a limbii la Școala Ardeleană*, în vol. *Epoca Luminilor. Cultură și civilizație românească*, Deva, 1996.

Munslow, Alun, *Deconstructing history*, London & New York, Routledge, 1997.

Neumann, Victor, *Neam, popor sau națiune? Despre identitățile politice europene*. Ed. A II-a, București, 2005.

Neumann, Victor, *Essays on Romanian Intellectual History*, Timișoara, West University Press, 2008.

Neumann, Victor, Heinen, Armin (ed.), *Istoria României prin concepte. Perspective alternative asupra limbajelor social politice*, Iasi, Polirom, 2010.

Pădurean, Corneliu, *Lexicul politic românesc din Transilvania la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX*, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2004.

Părvu, I., *Semantica și logica științei*, București, Editura Științifică, 1974.

Ricoeur, Paul, *De la text la acțiune. Eseuri de hermeneutică*, II. Traducere și postfață de Ion Pop, Cluj Napoca, Editura Echinoc, 1999.

Roman-Negoi Ana-Maria Laura Stanciu și Mârza Iacob, „The Archaeology of Words. A Bird’s Eye View into the Historical Texts in Transylvania (The 18th Century)”, în Nicholas Pappas, Gregory T. Papanikos (ed.), *Themes in European History: Essays from the 2nd International Conference on European History*, Atena, 2005.

Schwartz, Hans, *Wort und Welt: Aufsätze zur deutschen Wortgeschichte, zur Wortfeldehre und zur Runenkunde*, Münster, 1993.

Stanciu, Laura, *Sens și reprezentare în semantica politică și istorică a românilor transilvăneni (secolul XIX)*, în *In Medias Res. Studii de Istorie Culturală*, vol. editat de Andi Mihalache și Adrian Cioflâncă, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2007, p. 461-476.

Eadem, *About National Identity in Transylvania. The Concept of Fatherland for Transylvanian Romanians between 1700 and 1848*, în *Brukenenthalia. Romanian Cultural History Review. Supplement of Brukenenthal. Acta Musei*, 1/2011, p. 29-43.

Eadem, *Fațetele pauperității: Sărăcia în limbajul ardelenilor (sec. XVIII-XIX)*, în Mihaela Grancea, Ioan Popa (ed.), *Viața cotidiană în Sibiu secolelor XIX-XX*, Sibiu, Editura Astra Museum, 2015, p. 23-32.

Vasilescu, Mircea, „*Iubite cetitorule...*”. *Lectură, public și comunicare în cultura română veche*, București, Editura Paralela 45, 2004.

8.1 Seminar	Metode de predare	Observații
1. Context – text - subtext. Politică și cultură în Europa Centrală în epoca Luminilor. S. Elita ardeleană iluministă; 1.1. Context: Spațiile formative ale elitei; 1.2. Text - Subtext: Relația între formația intelectuală și discursul istoric; 1.3. Laboratorul istoricului: Deconstrucția discursului istoric - surse și limbaj.	Clarificări conceptuale Fixarea cunoștințelor (conversație, recapitulare) Discutarea bibliografiei Bibliografie cu access digital.	2
2. Tipurile și categoriile de surse folosite în iluminismul ardelean. S. Surse narative la maghiari, români și sași în sec. al XVIII-lea; 2.1. Semantică politică iluministă la maghiarii ardeleni; 2.2. Semantică politică iluministă la românii ardeleni; 2.3. Semantică politică iluministă la sașii ardeleni.	Clarificări conceptuale Fixarea cunoștințelor (interpretare de text) Bibliografie cu access digital.	2
3. Evoluția și accepțiunile terminologiei politice. De la <i>Școala Ardeleană</i> la 1848. S. Semantică politică pașoptistă la românii ardeleni; 3.1. Semantică discursului memorandistic de la 1848; 3.2. Studii de caz: discurs istoric/discurs politic la Simion Bărnuțiu și George Barițiu.	Clarificări conceptuale Fixarea cunoștințelor (interpretare de text) Bibliografie cu access digital.	2
4. Discurs istoric postpașoptist în Transilvania: semantică istorică și politică. S. Semnificațiile conceptelor de <i>autonomie</i> , <i>libertate</i> și <i>revoluție</i> în documentele programatice ale mișcării naționale din Transilvania (1848, 1892, 1918).	Clarificări conceptuale Fixarea cunoștințelor (interpretare de text) Bibliografie cu access digital.	2
5. Studiu de caz: semnificația conceptelor de patrie/patriotism; Europa/european în Transilvania (sec. XVIII-XIX); S. Analiza și impactul unor concepte la români, maghiari și sași: națiune, naționalism, patrie, patriot, patrioți și patriotism; 5.1. Voci ardeleni despre Europa în sec. al XVIII-lea.	Clarificări conceptuale Fixarea cunoștințelor (interpretare de text) Bibliografie cu access digital.	2
6. Concluziile disciplinei. S. Discutarea potențialelor teme de cercetare desprinse din problematica discutată la curs și seminar în baza referatelor primite de la studenți.	Clarificări conceptuale Fixarea cunoștințelor (conversație, recapitulare) Bibliografie cu access digital.	2
7. Discutarea referatelor primite de la studenți. C14. Discutarea tematicii, a bibliografiei prezentate la seminar, a pistelor și a metodologiei cercetării.	Clarificări concepționale Fixarea cunoștințelor (conversație, recapitulare)	2

Bibliografie:

Babeți, Adriana, Vasiliu, Delia Șepețianu [Introducere, antologie și traducere] *Pentru o teorie a textului*. Antologie “Tel Quel” (1960-1971), București, Editura Univers, 1980.

Babeți, Adriana, *Bătăliile pierdute. Dimitrie Cantemir - strategii de lectură*, Timișoara, Editura Amarcord, 1998.

Bochmann, Klaus, *Limba română: istorie, variante, conflicte. O privire din afară*, Chișinău, Editura Cartdidact, 2004.

Bréal, Michel, *Essai de sémantique: science des significations*, Paris, 1891, *apud* Oswald Ducrot, Jean-Marie Schaeffer, *Noul Dicționar enciclopedic al științelor limbajului*, București, Editura Babel, 1996.

Foucault, Michel, *Cuvintele și lucrurile. O arheologie a științelor umane*. Traducere de Bogdan Ghiu și Mircea Vasilescu. Studiu introductiv de Mircea Martin. Glosar de Bogdan Ghiu, București, Editura Univers, 1996.

Idem, *Ordinea discursului. Un discurs despre discurs*. Traducere de Ciprian Tudor, [Iași], 1998.

Koselleck, Reinhart, *Conceptele și istoriile lor. Semantica și pragmatica limbajului social-politic*, București, Art, 2009.

Lemny, Ștefan, *Originea și cristalizarea ideii de patrie și cultura română*, București, 1986.

Mitu, Sorin, *Reconstrucția ideologică a limbii la Școala Ardeleană*, în vol. *Epoca Luminilor. Cultură și civilizație românească*, Deva, 1996.

Munslow, Alun, *Deconstructing history*, London & New York, Routledge, 1997.

Neumann, Victor, *Neam, popor sau națiune? Despre identitățile politice europene*. Ed. A II-a, București, 2005.

Neumann, Victor, *Essays on Romanian Intellectual History*, Timișoara, West University Press, 2008.

Neumann, Victor, Heinen, Armin (ed.), *Istoria României prin concepte. Perspective alternative asupra limbajelor social politice*, Iasi, Polirom, 2010.

Pădurean, Corneliu, *Lexicul politic românesc din Transilvania la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX*, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2004.

Pârnu, I., *Semantica și logica științei*, București, Editura Științifică, 1974.

Ricoeur, Paul, *De la text la acțiune. Eseuri de hermeneutică*, II. Traducere și postfață de Ion Pop, Cluj Napoca, Editura Echinoc, 1999.

Roman-Negoi Ana-Maria Laura Stanciu și Mârza Iacob, „The Archaeology of Words. A Bird’s Eye View into the Historical Texts in Transylvania (The 18th Century)”, în Nicholas Pappas, Gregory T. Papanikos (ed.), *Themes in European History: Essays from the 2nd International Conference on European History*, Atena, 2005.

Schwartz, Hans, *Wort und Welt: Aufsätze zur deutschen Wortgeschichte, zur Wortfeldehre und zur Runenkunde*, Münster, 1993.

Stanciu, Laura, *Sens și reprezentare în semantica politică și istorică a românilor transilvăneni (secolul XIX)*, în *In Medias Res. Studii de Istorie Culturală*, vol. editat de Andi Mihalache și Adrian Cioflâncă, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2007, p. 461-476.

Eadem, *About National Identity in Transylvania. The Concept of Fatherland for Transylvanian Romanians between 1700 and 1848*, în *Brukenenthalia. Romanian Cultural History Review. Supplement of Brukenenthal. Acta Musei*, 1/2011, p. 29-43.

Eadem, *Fațetele pauperității: Sărăcia în limbajul ardelenilor (sec. XVIII-XIX)*, în Mihaela Grancea, Ioan Popa (ed.), *Viața cotidiană în Sibiul secolelor XIX-XX*, Sibiu, Editura Astra Museum, 2015, p. 23-32.

Vasilescu, Mircea, „Iubite cetitorule...”. *Lectură, public și comunicare în cultura română veche*, București, Editura Paralela 45, 2004.

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei a fost evaluat de către Comisia de monitorizare și evaluare a programului de studiu, în componenta căreia intră și câte un reprezentant al absolvenților și câte un reprezentant al angajatorilor.

11. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.5 Curs	1.1. Claritatea exprimării în comunicarea orală 1.2. Abordarea interpretativă a problematicei 1.3. Interpretarea și evaluarea critică a conceptelor istorice românești ardeleni în context european 1.4. Cantitatea și calitatea cunoștințelor însușite 1.4. Prezență 85%.	Orală, conversația, expunerea liberă.	55%
10.6 Seminar	2.0. Formularea unui punct de vedere profesional asupra semanticii istorice, pornind de la pozițiile exprimate în istoriografia de specialitate. 2.1. Dezvoltarea spiritului	Referat de semestru. Eseu interpretativ.	45%

	critic și de analiză. 2.2. Claritatea și corectitudinea exprimării. 2.3. Dobândirea termenilor specifici semanticii politice iluministe 2.4. Prezență 85%.		
10.6 Standard minim de performanță: Cunoașterea principalelor repere, precum și abordări fundamentale privitoare la semantica istorică și la istoria conceptuală.			
Demonstrarea competențelor prin: Înțelegerea diferenței dintre istoria conceptuală și semantica istorică. Integrarea semanticii istorice românești în contextul istoriei conceptuale europene și universale			

Data completării
01.10.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament
01.10.2025

Semnătura directorului de departament
Prof. univ. dr. Dumitran Daniel